

Брюксел, 18.10.2023 г.
COM(2023) 641 final

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И
СЪВЕТА**

**относно пътната карта на ЕС за борба с трафика на наркотици и организираната
престъпност**

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Търговията с наркотици, извършвана от организираната престъпност, е **една от най-сериозните заплахи за сигурността, пред които е изправена Европа днес, и ситуацията се влошава**: това личи ясно от безпрецедентното нарастване на количеството незаконни наркотици, налични в Европа, и по-специално количеството кокаин от Южна Америка. През август 2023 г. рекордът от 8 тона кокаин, иззет в Ротердам (Нидерландия), бе подобрен едва 2 седмици по-късно с изземането на 9,5 тона от същия наркотик в пристанище Алхесирас (Испания). Все повече безпокойство поражда и производството и разпространението на синтетични наркотици в Европа, които са обект на трафик в световен мащаб. Съвместен анализ на Европол и Европейския център за мониторинг на наркотици и наркомании (EMCDDA) показва, че **трафикът на наркотици е една от основните печеливши дейности** на организираната престъпност, генерираща около една пета от печалбите от престъпна дейност в световен мащаб¹.

В усилията си да реализират големи печалби престъпните мрежи прибегват до крайно насилие, корупция и сплашване². Те също така са способни да установяват връзки помежду си и да прикриват плановете си, както бе демонстрирано например от разбиването на криптирания комуникационен инструмент EncroChat, което доведе до поне **6558 ареста по цял свят**³. Икономическите и финансовите престъпления са от ключово значение за подпомагането на всички престъпни дейности, а корупцията е жизнено важна за престъпните мрежи. Според оценки на Европол 60 % от престъпните мрежи, действащи в ЕС, използват корупционни методи за постигане на своите незаконни цели. **Престъпни активи в размер на средно около 4,1 милиарда евро** годишно са били иззети през 2020 и 2021 г. в държавите от ЕС. Това представлява значително увеличение в сравнение с предходните години, но при все това е по-малко от 2 % от размера, на който се оценяват годишните приходи от организирана престъпност⁴. Тези огромни печалби, получени чрез незаконни дейности, се използват за други престъпни дейности и се изпират от професионални синдикати за изпиране на пари. След това приходите се инвестират с цел проникване в законната икономика, което има широкообхватни и дестабилизиращи последици за обществото, върховенството на закона и доверието в публичните органи.

Глобалният обсег на престъпниците и желязната им хватка върху веригите за доставки на наркотици доведоха до един от най-видимите резултати от тази заплаха — вълна от насилие по улиците. Сред множеството жертви са не само членове на съперничащи си банди, но и невинни хора. През 2023 г. в резултат на насилие, свързано с наркотици, загина 11-годишно момиче в Антверпен (Белгия) през януари, 10-годишно момче в Ним

¹ https://www.emcdda.europa.eu/publications/eu-drug-markets_en

² <https://www.europol.europa.eu/publications-events/main-reports/socta-report>

³ <https://www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/dismantling-encrypted-criminal-encrochat-communications-leads-to-over-6-500-arrests-and-close-to-eur-900-million-seized>

⁴ [The Other Side of the Coin: An Analysis of Financial and Economic Crime | Europol \(europa.eu\)](#) (Другата страна на монетата: анализ на финансовата и икономическата престъпност)

(Франция) през август и 13-годишно момче в Стокхолм (Швеция) през септември. Освен това според оценки 6200 души в ЕС са починали от свръхдоза наркотици през 2021 г.⁵

Масштабът на заплахата и нейният световен обхват изискват **решителни и трайни действия** на равнището на ЕС и на световно равнище. Поради това Комисията предлага пътна карта на ЕС за борба с трафика на наркотици и организираната престъпност. В пътната карта се определят 17 действия в четири приоритетни области: укрепване на устойчивостта на логистичните центрове чрез Европейски пристанищен алианс, разбиване на престъпните мрежи, увеличаване на усилията за превенция и засилване на сътрудничеството с международните партньори. Тези действия следва да бъдат изпълнени през 2024 г. и 2025 г.

2. СТРАТЕГИЯ И ОТВЕТНИ ДЕЙСТВИЯ НА ЕС

В стратегията на ЕС за борба с организираната престъпност за периода 2021—2025 г.⁶ и в стратегията и плана за действие на ЕС относно наркотиците за периода **2021—2025 г.**⁷ („стратегии на ЕС“) се определят цялостни политики на ЕС за справяне с тези заплахи въз основа на съвместни действия от страна на Съюза и държавите членки.

Понастоящем ЕС изпълнява тези стратегии и ще продължи да работи за постигането на техните цели, както се подчертава в Шестия доклад за напредъка по стратегията на ЕС за Съюза на сигурност⁸. Стратегията на ЕС за борба с организираната престъпност допринася за засилване на колективните усилия на ЕС в борбата с престъпните мрежи. Същевременно със стратегията и плана за действие относно наркотиците ЕС подготви балансиран и мултидисциплинарен подход, който има за цел да се намали предлагането на наркотици чрез подобряване на сигурността, намаляване на търсенето на наркотици чрез услуги за превенция, лечение и грижи и справяне с вредите, свързани с наркотиците. Както е посочено в стратегията относно наркотиците, през 2024 г. Комисията ще започне външна оценка на изпълнението ѝ, за да представи доклада от оценката на Европейския парламент и на Съвета през пролетта на 2025 г.

Що се отнася до **инициативите за политики**, Комисията представи **няколко законодателни предложения** за укрепване на законодателството на ЕС за борба с престъпни мрежи. Това включва укрепване на Директивата относно отнемането и конфискацията на активи⁹, изменението на Директива 2019/1153, с която се дава достъп на компетентните органи до централизираните регистри на банковите сметки, което от своя страна улеснява финансовите разследвания¹⁰, и пакет за укрепване на правилата на ЕС за

⁵ Европейски доклад за наркотиците за 2023 г., EMCDDA, https://www.emcdda.europa.eu/publications/european-drug-report/2023/drug-induced-deaths_en

⁶ COM/2021/170 final.

⁷ COM/2020/ 606 final.

⁸ COM/2023/ [exact reference to be included once available].

⁹ COM/2022/245 final.

¹⁰ COM/2021/429 final.

борба с изпирането на пари¹¹. Комисията прие и предложение за реформа на митническия съюз на ЕС¹². Това значително ще укрепи капацитета на митниците да спират влизането в ЕС на опасни или незаконни стоки и значително ще подобри сътрудничеството между митническите и правоприлагащите органи. Освен това през май 2023 г. Комисията предложи да се укрепят правилата на ЕС за борба с корупцията¹³.

Капацитетът за правоприлагане беше засилен с укрепването на **мандата на Европол**¹⁴, **предложението за кодекс на полицейското сътрудничество**, което доведе до препоръки за оперативното полицейско сътрудничество¹⁵, и приемането на директивата относно обмена на информация между правоприлагащите органи¹⁶. Предложеното **преразглеждане на Регламента „Прюм“** допълнително ще допринесе за тези усилия¹⁷.

През последните години **ефективността на съдебната система на ЕС** също бе подобрен: Европейската прокуратура¹⁸ беше създадена като независима прокуратура, която отговаря за провеждането на разследвания, наказателното преследване и предаването на съд на престъпления срещу финансовите интереси на ЕС. Европейската прокуратура е компетентна и за престъпления, свързани с участието в престъпна организация, ако престъпната дейност на тази организация е насочена към извършване на престъпления, засягащи финансовите интереси на Съюза. Освен това, за да се улесни и ускори достъпът на полицейските и съдебните органи до информацията, от която се нуждаят, ЕС прие пакет относно трансграничния достъп до **електронни доказателства**¹⁹.

Мандатът на EMCDDA беше укрепен в подкрепа на колективния отговор на ЕС по отношение на наркотиците. Това има за цел по-специално да се подобри капацитетът на

¹¹ COM/2021/421 final, COM/2021/420 final, COM/2021/423 final и Регламент (ЕС) 2015/847 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2015 г. относно информацията, придружаваща преводите на средства, и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1781/2006 (текст от значение за ЕИП) (ОВ L 141, 5.6.2015 г., стр. 1).

¹² COM/2023/257 final.

¹³ COM/2023/234 final.

¹⁴ Регламент (ЕС) 2016/794 на Европейския парламент и на Съвета от 11 май 2016 г. относно Агенцията на Европейския съюз за сътрудничество в областта на правоприлагането (Европол) и за замяна и отмяна на решения 2009/371/ПВР, 2009/934/ПВР, 2009/935/ПВР, 2009/936/ПВР и 2009/968/ПВР на Съвета (ОВ L 135, 24.5.2016 г.).

¹⁵ COM/2021/780 final.

¹⁶ Директива (ЕС) 2023/977 на Европейския парламент и на Съвета от 10 май 2023 г. относно обмена на информация между правоприлагащите органи на държавите членки и за отмяна на Рамково решение 2006/960/ПВР на Съвета (ОВ L 134, 22.5.2023 г.).

¹⁷ COM/2021/784 final.

¹⁸ Регламент (ЕС) 2017/1939 на Съвета от 12 октомври 2017 г. за установяване на засилено сътрудничество за създаване на Европейска прокуратура (ЕРРО) (ОВ L 283, 31.10.2017 г., стр. 1).

¹⁹ Регламент (ЕС) 2023/1543 на Европейския парламент и на Съвета от 12 юли 2023 г. относно европейските заповеди за предоставяне и европейските заповеди за запазване на електронни доказателства в рамките на наказателните производства и за изпълнението на наказания лишаване от свобода вследствие на наказателни производства (ОВ L 191, 28.7.2023 г., стр. 118) и

Директива (ЕС) 2023/1544 на Европейския парламент и на Съвета от 12 юли 2023 г. за установяване на хармонизирани правила относно определянето на определени форми на установяване и определянето на представители за целите на събирането на електронни доказателства по наказателни производства (ОВ L 191, 28.7.2023 г., стр. 181).

агенцията за оценка на заплахите и ранно предупреждение и да се разшири обхватът ѝ, така че да обхване употребата на няколко вида наркотици, пазарите и предлагането на наркотици, както и прекурсорите на наркотични вещества. EMCDDA ще се превърне в новата **Агенция на ЕС по наркотиците** и ще започне да функционира на 2 юли 2024 г.²⁰. Новата агенция ще извършва оценки на заплахите за здравето и сигурността от синтетичните наркотици. Агенцията също така ще следи отблизо промените в сферата на синтетичните наркотици в ЕС и ще ги взема предвид при разработването на мерки за противодействие. Важна стъпка ще бъде и разработването на **европейска система за предупреждение за наркотици** с цел бързо уведомяване на националните органи и на (потенциалните) употребяващи наркотици когато на пазара навлизат нови опасни вещества. И накрая в новия мандат на агенцията се предвижда тя да проучва **прекурсорите на наркотични вещества** и да създаде мрежа от криминалистични и токсикологични лаборатории за идентифициране на нови вещества и възможни тенденции.

На **оперативно равнище** ЕС засили подкрепата си за правоприлагащите органи на държавите членки. **Европейската мултидисциплинарна платформа за борба с криминални заплахы (EMPACT)** — ръководен от държавите членки оперативен подход към вътрешната сигурност на ЕС — вече е постоянен инструмент с увеличено финансиране. Сътрудничеството с международни партньори в рамките на EMPACT ще продължи с подкрепата на Комисията. **Оперативната мрежа за борба с организирани престъпни групи от мафиотски тип** подпомага сложни разследвания срещу високорискови престъпни мрежи²¹. Още през 2022 г. това доведе до отлични оперативни резултати: 121 ареста и 12 милиона евро иззети пари в брой. Бяха идентифицирани 42 престъпни мрежи и над 50 високопоставени престъпници бяха разследвани и преследвани по съдебен ред с подкрепата на Европол и Евроюст. Групата е под ръководството на Белгия през периода 2022—2023 г. и на Италия през периода 2024—2025 г. Комисията подкрепя целите и новаторския подход на този нова приоритетна група и приканва всички държави членки и международни партньори да вземат участие. Освен това разбиването на криптираните комуникационни канали **EncroChat, SkyECC и ANOM**, подпомогнато от Европол, доведе до множество арести и изземвания на активи. По-специално бе събрана ценна информация за дейностите на престъпните мрежи и техните методи. Европол оказва подкрепа и на много други успешни разследвания, проведени от държавите членки, като например **Операция „Пустинна светлина“** през ноември 2022 г.²², при която бе разбит „суперкартел“ от трафиканти на кокаин.

Успехът на **Центъра за морски анализи и операции — Наркотици (MAOC-N)** при подпомагането на морските забрани досега е довел до изземането на 327 653 тона кокаин 667 344 тона канабис²³. Освен това Белгия и Германия започнаха процеса на

²⁰ Регламент (ЕС) 2023/1322 на Европейския парламент и на Съвета от 27 юни 2023 г. относно Агенцията на Европейския съюз по наркотиците (EUDA) и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1920/2006 (ОВ L 166, 30.6.2023 г.).

²¹ Финансирана по фонд „Вътрешна сигурност“ — 2 милиона евро за периода 2024—2025 г.

²² <https://www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/heat-rising-european-super-cartel-taken-down-in-six-countries>

²³ [Статистически данни — MAOC-N.](#)

присъединяване към МАОС-N. В преразгледаната **Европейска стратегия за морска сигурност**²⁴ и **плана за действие към нея** се потвърждава ангажиментът за съвместни операции в държавите на заминаване и пристанищата на ЕС с участието на МАОС-N, съответните органи на държавите членки и службите/агенциите на Европейската комисия.

Тъй като организираната престъпност почти винаги е транснационална, ЕС засилва партньорствата си с трети държави, по-специално с тези по ключови маршрути за доставка на наркотици. Това включва засилено сътрудничество с **Латинска Америка и Карибските държави** чрез Новата програма за отношенията между ЕС и Латинска Америка и Карибския басейн²⁵, Декларацията на срещата на високо равнище между ЕС и Общността на латиноамериканските и карибските държави (CELAC) на 17 и 18 юли 2023 г.²⁶ и сътрудничеството между ЕС и Латиноамериканския комитет по вътрешна сигурност (CLASI), което потвърждава ангажимента за по-големи усилия в областта на правосъдието, сигурността и борбата срещу транснационалните престъпни мрежи. Регионалните програми за техническа помощ, като например **EL PACCTO, EUROFRONT и COPOLAD III**, както и **Глобалната програма за борба с незаконните потоци** доказва своята ефективност като инструменти за укрепване на националния и регионалния капацитет за борба с организираната престъпност.

В **Западна Африка** сътрудничеството е съсредоточено върху изграждането на капацитета на държавните институции и регионалните организации за борба с трафика на наркотици по море. От 2018 г. насам ЕС въведе набор от допълващи се регионални програми, насочени към подпомагане на усилията на държавите от Икономическата общност на западноафриканските държави за борба с транснационалната организирана престъпност и незаконния трафик, киберпрестъпността, както и изпирането на пари и финансирането на тероризма²⁷. В **Африканския рог** военноморската операция на ЕС ATALANTA допринася за прекъсването на трафика на наркотици и на оръжия, както и за възпирането, предотвратяването и потушаването на пиратските действия и въоръжените грабежи край бреговете на Сомалия. Освен това ЕС е твърдо решен да се справи с незаконните парични потоци чрез специална **инициатива на „Екип Европа“ относно незаконните финансови потоци за Африка на юг от Сахара**.

Северна Африка и Близкият изток са основен източник, транзитна територия и дестинация на незаконни наркотици, като бизнесът с незаконни наркотици се разраства. В рамките на програми, финансирани от ЕС, като например **EU4Monitoring Drugs**, бе анализирана появата на нови маршрути за трафик на наркотици, разширяването на онлайн пазарите и наличието на по-широк спектър от вещества.

²⁴ Преработената Европейска стратегия за морска сигурност беше изпратена на Съвета за одобрение.

²⁵ JOIN/2023/17 final

²⁶ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-12000-2023-INIT/en/pdf>

²⁷ Реакцията на Западна Африка относно киберсигурността и борбата с киберпрестъпността (OCWAR-C), реакцията на Западна Африка относно борбата с изпирането на пари и финансирането на тероризма (OCWAR-M) и реакцията на Западна Африка относно трафика на наркотици и оръжия (OCWAR-T).

Освен това в **Централна Азия** ЕС разработи две важни регионални програми за сигурност, за да изпълни стратегията си за подпомагане на партньорите от Централна Азия да се справят с някои от рисковете от престъпления, свързани с наркотици, включително рисковете, произтичащи от Афганистан. **Програмата за действие срещу наркотиците в Централна Азия (CADAP)** допринася за намаляване на употребата на наркотици и подкрепя политиките на правителствата от Централна Азия в областта на наркотиците, и по-специално за подобряване на достъпа до качествени интервенции за намаляване на търсенето на наркотици. **Програмата за управление на границите в Централна Азия (BOMSA)** насърчава устойчивото икономическо развитие чрез интегрирано управление на границите, с акцент върху изграждането на капацитет и институционалното развитие, улесняването на търговията, подобряването на системите за управление на границите и премахването на незаконния трафик в Централна Азия.

Сътрудничеството на ЕС със Западните Балкани продължава да бъде приоритет. Засиленото участие на нашите партньори от Западните Балкани в международни полицейски операции, тяхното по-тясно сътрудничество с Европол чрез командироването на служители за връзка в седалището на Европол, участието им в ЕМРАСТ и участието им в съвместни екипи за разследване доведоха до значителни оперативни резултати. ЕС ще продължи да им предоставя финансова и техническа подкрепа. От решаващо значение е всички партньори от Западните Балкани да създадат функциониращи системи за ранно предупреждение и национални обсерватории за наркотиците, за да подобрят обмена на данни с EMCDDA и да сключат работни споразумения с агенцията на ЕС.

Не на последно място, шест държави членки (Белгия, Германия, Франция, Италия, Испания и Нидерландия) създадоха **Коалиция за борба с тежката и организираната престъпност**, в която участват и Комисията, Европол и Евроюст. Коалицията предложи няколко важни оперативни действия от общ интерес, които като цяло са в съответствие със стратегиите на ЕС и включват агенции, органи и рамки на ЕС, като например ЕМРАСТ. Действията са съсредоточени по-специално върху установяването на оперативните нужди, укрепването на сигурността на логистичните центрове и морската сигурност, прекъсването на паричните потоци от престъпна дейност, овластяването на правоприлагащите органи с технологии и иновации и засилването на международното сътрудничество. Комисията отчита положените от коалицията усилия и представя настоящата пътна карта, за да доведе тази работа до следващия етап и да демонстрира ангажираността на ЕС за активизиране на усилията.

3. ПРИОРИТЕТНИ ДЕЙСТВИЯ

Престъпниците бързо се адаптират към новите възможности за реализиране на печалби. Те също така много умело се възползват от нарасналата взаимосвързаност и технологичния напредък на обществата. С оглед на това постоянно променящо се явление е от съществено значение усилията на Комисията, върховния представител, Европейския парламент, Съвета и агенциите и органите на ЕС да бъдат съсредоточени върху набор от приоритетни действия. За да дадат резултат, мерките трябва да бъдат изпълнени чрез

ефективно сътрудничество в целия ЕС, взаимодействие със стратегическите ни международни партньори и решителен политически ангажимент от страна на всички участници.

Настоящата пътна карта е съсредоточена върху четири приоритетни области на засилени действия.

Първо, престъпниците използват логистични центрове в държави във ЕС и извън ЕС, за да извършват своите незаконни дейности и да използват уязвими лица за извършване на престъпни дейности. Поради това ЕС трябва да **засили устойчивостта на логистичните центрове** на опити за експлоатация от страна на престъпници. Това трябва да се направи при тясно сътрудничество между държавите, тъй като престъпниците постоянно търсят най-слабото звено от веригата.

Второ, престъпните мрежи са динамични и все по-често използват специализирани доставчици на престъпни услуги, като привличат все повече участници. Индивидуалните арести са много необходими, но недостатъчни: от жизненоважно значение е да се увеличи капацитетът на съдебните и правоприлагащите органи за **разбиване на престъпните мрежи, нарушаване на техните бизнес модели и изземване на печалбите им**.

Необходимо е също така да се постави **силен акцент върху превенцията**: за да предотвратим експлоатацията на хора и предприятия от престъпните мрежи, трябва да се справим с първопричините за организираната престъпност и да предприемем действия срещу престъпните дейности като постоянно решение. Това изисква усилия от страна не само на правоприлагащите органи, но и на общините и местните общности.

И накрая, организираната престъпност винаги е била глобално явление, но последните технологични развития позволиха на престъпниците да извършват дейност в световен мащаб и да управляват незаконните си предприятия от държави извън ЕС. Ето защо **международното сътрудничество** е от съществено значение за прекъсване на престъпните маршрути за доставки и за подкрепа на подобренията в областта както на правоприлагането, така и на съдебното сътрудничество.

3.1. Европейски пристанищен алианс: укрепване на устойчивостта на логистичните центрове

Логистичните центрове са ключови портали, осигуряващи икономическия просперитет на ЕС, транспорта на стоки в целия ЕС и доброто функциониране на единния пазар. През пристанищата преминават около 75 % от обема на външната търговия на ЕС и 31 % от обема на вътрешната търговия на ЕС. Всяка година 400 милиона пътници заминават и пристигат в пристанища на ЕС²⁸. Въпреки това стратегическата роля на логистичните

²⁸ Европейска комисия, Генерална дирекция „Мобилност и транспорт“, Assessment of potential of maritime and inland ports and inland waterways and of related policy measures, including industrial policy measures – Final report (Оценка на потенциала на морските и вътрешните пристанища и вътрешните водни пътища и на

центрове ги прави уязвими по отношение на **контрабандата на наркотици и експлоатацията от страна на високорискови престъпни мрежи** и лица, улесняващи дейността им, както се признава в стратегията и плана за действие на ЕС за борба с наркотиците.

Както се подчертава в **съвместния доклад**, изготвен от **Европол и Управителния комитет по сигурността на пристанищата на Антверпен, Хамбург/Бремерхафен и Ротердам**, относно престъпните мрежи в пристанищата на ЕС²⁹, съществуват много възможности за проникване на престъпни елементи и използване на тези пристанища за незаконни превози. Престъпниците използват различни методи за транспортиране на наркотици чрез корабни контейнери. Тези методи включват преминаване към контейнери, които се проверяват по-рядко, използване на откраднати референтни кодове на контейнерите (PIN измами), клониране на регистрационните номера на контейнерите и използване на екипи за извличане, които чакат подходящи моменти за получаване на пратката. От решаващо значение е, че тези общи методи разчитат на **корупция**, за да успеят, тъй като престъпните мрежи използват пристанищни служители, за да организират превоза на контейнери, съдържащи наркотици и незаконни стоки, към ЕС³⁰.

Престъпните мрежи бързо адаптират маршрутите си за доставка към по-слабо защитени или по-малки пристанища. Поради това укрепването на сигурността на логистичните центрове изисква **общ подход на ЕС**, при който действащите лица си сътрудничат по координиран начин. Ефективните действия за защита на пристанищата започват с **ясна оценка на настоящите пропуски и слабости**. Поради това Комисията започна **тематична оценка по Шенген относно трафика на наркотици в пристанищата**. Това ще доведе до доклад за оценка с най-добри практики през 2023 г. и до предложение за препоръки на Съвета в началото на 2024 г.

Освен това борбата с трафика на наркотици — включително прекъсването му надолу по веригата след пристигането на наркотиците в пристанищата — ще бъде част от **две проучвания**, които Комисията започна през 2023 г., относно **морските данни и нуждите от правоприлагане в областта на железопътния и автомобилния транспорт**, резултатите от които се очакват през 2024 г.

За да приложи тези и други констатации и добри практики, Комисията предлага да се засили устойчивостта на пристанищата чрез **Европейски пристанищен алианс**. Това ще изисква мобилизиране на митническата общност като първа защитна линия срещу незаконната търговия, по-добро сътрудничество в областта на правоприлагането с цел разбиване на престъпните мрежи, стоящи зад трафика на наркотици, и създаване на

имащите отношение мерки на политиката, включително мерките на промишлената политика — окончателен доклад), Служба за публикации, 2020 г., <https://data.europa.eu/doi/10.2832/03796>

²⁹https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/Europol_Joint-report_Criminal%20networks%20in%20EU%20ports_Public_version.pdf

³⁰ Пак там.

публично-частно партньорство за съчетаване на усилията за борба с трафика на наркотици и за защита на логистиката, информационните технологии, човешките ресурси и оперативните процеси от проникване на престъпни елементи.

Действие 1: Мобилизиране на митническата общност срещу трафика на наркотици
Основни участници: Комисията, Европейската служба за борба с измамите, държавите членки (по-специално митническите органи)

Митническите органи на държавите членки са първата линия на защита по външните граници на ЕС срещу незаконната търговия, гарантиращи сигурността на неговите граждани и неприкосновеността на неговите финансови интереси³¹. В този контекст, при положение че **близо 70 % от всички изземвания на наркотици от митническите органи се извършват в пристанищата на ЕС**, от съществено значение е да се засили ефективното сътрудничество между митническите органи, които трябва да действат като един, и другите заинтересовани страни, особено полицейските органи. За да защитават границите на ЕС, митниците следва да продължат да използват ефективно наличните политики и инструменти за управление на риска и проверки.

Поради това в рамките на Европейския пристанищен алианс Комисията ще създаде **рамка с финансови средства по програма „Митници“³², която улеснява ефективното управление на риска и митническите проверки, свързани с контрабандата на незаконни наркотици и прекурсори на наркотични вещества**, за да се гарантира сътрудничеството между митническите органи и Комисията. Като първа стъпка ще бъде създадена **специална проектна група** с участието на представители на митническите органи на държавите членки на управленско и експертно равнище. Проектната група ще направи преглед на ситуацията по места, ще работи за постигане на общо разбиране и координиран подход, ще установи пропуските и слабостите в митническия надзор, ще изготви оценка на заплахите и рисковете, ще определи общи критерии за подбор и ще сподели добри практики.

Това ще подготви почвата за още по-координиран и ефикасен митнически контрол чрез определяне на **общи критерии за риска и приоритетен митнически контрол** на равнище ЕС. Комисията ще предложи тези мерки за изпълнение на държавите членки, като съчетае европейски и национални инструменти за управление на риска. Тези приоритетни проверки ще подобрят анализа в реално време и сътрудничеството между държавите членки и ще осигурят решения за покриване на „мъртвите точки“ в пристанищата и веригата на доставки. Проверките ще изпитат също така подход за

³¹ Резолюция на Съвета относно митническото сътрудничество в областта на правоприлагането и неговия принос за вътрешната сигурност на ЕС.

³² Регламент (ЕС) 2021/444 на Европейския парламент и на Съвета от 11 март 2021 г. за създаване на програма „Митници“ за сътрудничество в областта на митниците (ОВ L 87, 15.3.2021 г.).

структуриран обмен на информация (оперативна съвместимост или рамка за систематичен обмен на данни) в подкрепа на борбата с трафика на наркотици и прекурсори.

Като продължение на това действие от средата на 2024 г. Комисията ще създаде **нов експертен екип** в рамките на програма „Митници“. Този екип ще се ползва със специален бюджет и ресурси и ще се основава на методологията и успеха на един от най-продуктивните експертни екипи по програмата³³. Преминаването от проектната група към този нов експертен екип ще гарантира, че координираните митнически действия са по-гъвкави както в тематичен, така и в географски план. Тези действия ще се основават на подобро оперативно сътрудничество не само в пристанищата, но и по други граници (сухопътни, въздушни). Това е така, защото ефективният подход срещу трафика на наркотици изисква предприемането на координирани действия на ЕС, обхващащи всички видове транспорт. Този подход би допринесъл и за по-ефикасно оперативно сътрудничество с трети държави и други правоприлагащи органи.

Освен това, **считано от 2024 г.**, Комисията ще използва **инструмента за оборудване за митнически контрол (ИОМК)**³⁴ в подкрепа на този приоритет на ЕС, като отпусне **над 200 милиона евро** за финансиране на най-съвременно оборудване, което може да помогне на митническите органи да сканират контейнери и други транспортни средства, като по този начин ще повиши ефективността на управлението на риска в областта на митниците и на митническия контрол, свързан с незаконните наркотици и прекурсорите на наркотични вещества. Това включва подкрепа за митническите лаборатории, на които ще бъде предоставено оборудване за анализ на наркотици и за справяне с нарастващите предизвикателства, свързани с дизайнерските прекурсори.

Действие 2: Укрепване на операциите по правоприлагане в пристанищата

Основни участници: Държавите членки, Комисията, Европейската служба за борба с измамите, Европол, Евроюст, Европейската прокуратура

Успешният подход за борба с трафика на наркотици не се ограничава с логистичните центрове или която и да е друга част от веригата за доставки на наркотици. Тъй като ЕС колективно увеличава своята ефективност при ранното откриване на незаконни наркотици, от решаващо значение е **да се гарантира, че трафикът на наркотици се**

³³ CELBET (митнически експертен екип за източната и югоизточната сухопътна граница) е експертен екип на държавите членки, в който участват представители на 11-те държави по източната и югоизточната сухопътна граница на ЕС (България, Гърция, Естония, Латвия, Литва, Полша, Румъния, Словакия, Унгария, Финландия, Хърватия) и е финансиран по програма „Митници“. Този екип доказва своята ефективност при намирането на оперативни решения по места, има доказан опит в сътрудничеството с други правоприлагащи органи и в крайна сметка гарантира, че митническият контрол се извършва по хармонизиран начин на сухопътната граница на ЕС.

³⁴ Регламент (ЕС) 2021/1077 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 г. за създаване на инструмент за финансова подкрепа за оборудване за митнически контрол като част от Фонда за интегрирано управление на границите (ОВ L 234, 2.7.2021 г.).

разследва и преследва по съдебен път задълбочено, за да се даде ясен сигнал, че това престъпление не е доходоносно. Това може да се направи чрез преследване на извършителите и мрежите, от които те са част. Координираното правоприлагане е от жизненоважно значение за разследването на престъпните мрежи, чиито активи се отнемат. В някои случаи например полицейските органи биха могли да изберат да следят подозрителни контейнери за целите на наблюдението в координация с митниците, вместо да изземват незабавно съдържанието им. Друга възможност е да се започнат цифрови разследвания за откриване на евентуални злоупотреби със системите за софтуерен контрол, използвани в пристанищата. Освен това правоприлагащите органи биха могли да разследват твърдения за корупция, включително като действат като звено за контакт за лицата, сигнализиращи за нередности.

Комисията ще продължи да подкрепя **ЕМРАСТ** и нейните операции като платформа за цялостен подход към трафика на наркотици. Комисията също така ще продължи да насърчава сътрудничеството в рамките на ЕМРАСТ като един от основните катализатори за развитието на Европейския пристанищен алианс.

В ЕМРАСТ има два оперативни приоритета, при които полицията и митниците работят заедно за борба с трафика на наркотици: **канабис, кокаин и хероин (ССН) и синтетични наркотици и нови психоактивни вещества (SYN-NPS)**. Тук правоприлагащите органи продължават да разследват и обменят разузнавателни данни относно производството и откриването на наркотици, маршрутите за трафик и методите на мрежите за трафик на наркотици, които могат да бъдат систематизирани по критерии за подбор и рискови профили. Мерките включват по-структуриран и систематичен обмен на съответната информация за риска, укрепване на стратегическата и тактическата разузнавателна картина на злоупотребата със законни стопански структури, откриване и унищожаване на нелегални лаборатории, участващи в производството и износа на синтетични наркотици и нови психоактивни вещества, и осъществяване на специфични трансгранични операции, насочени към пренасянето на кокаин, канабис, хероин, синтетични наркотици и нови психоактивни вещества. Като се има предвид глобалният характер на трафика на наркотици, Комисията координира, насърчава и подкрепя международното участие по тези два приоритета. Понастоящем 18 държави извън ЕС са активни по линия на ССН, а 13 — по линия на SYN-NPS. През периода 2024—2025 г. Комисията ще засили сътрудничеството, като предостави **допълнителна подкрепа за по-нататъшно интегриране на държавите извън ЕС** в тези два приоритета. Активното участие на митническите органи на държавите членки и на трети държави ще бъде абсолютно необходимо.

Комисията също така ще продължи да подкрепя и развива двете мрежи от лаборатории (**Европейската мрежа на митническите лаборатории** и **Европейската мрежа на институтите по криминалистика**). Тези лаборатории помагат на полицията и митниците в техните разследвания и проверки и ще насърчават засилването на сътрудничеството на лабораториите с правоприлагащите органи. Освен това технологиите, произтичащи от проектите по програма „Хоризонт 2020“ на ЕС, предоставят на правоприлагащите органи

нови способности, които позволяват по-ефективно откриване на незаконни наркотици и прекурсори по границите³⁵.

Действие 3: Публично-частно партньорство срещу контрабандата на наркотици и проникването на престъпни елементи

Основни участници: Комисията, държавите членки, Европол, EMCDDA, заинтересовани страни от публичния и частния сектор

Множество публични и частни участници — **пристанищни власти, корабоплавателни дружества и други доставчици на услуги** — играят решаваща роля за защитата на сигурността на пристанищата. Те са на първа линия в борбата срещу контрабандата на наркотици и проникването на престъпни елементи. Това се дължи на факта, че те използват процеси, системи и оборудване, които могат да помогнат за идентифициране на вътрешни заплахи в морските вериги на доставки — от установяването на произхода на пратките до центровете за транзитно преминаване и трансбордиране до крайното местоназначение. Пристанищните власти и частните корабоплавателни дружества трябва да са съзнателни за ролята си в борбата срещу трафика на наркотици и проникването на престъпни елементи. Те следва да разполагат с необходимите инструменти за проследяване на контейнери и за обезопасяване на пристанищните зони с камери, сензори и скенери. Те следва също така да разполагат със средства за подходяща проверка на надеждността на своите служители, за да избегнат опити за корупция от страна на престъпни мрежи.

Те обаче не могат да направят това сами. За да се избегне трафикът на наркотици и проникването на престъпни елементи, ЕС трябва да обедини усилията си. **Обединяването на частния сектор и правоприлагащите органи** може да допринесе за набелязването и осъществяването на оперативни и конкретни решения за предотвратяване на проникването на престъпни мрежи в пристанища на ЕС и експлоатирането им за трафик на наркотици. В този контекст Комисията се застъпва за пълно и цялостно изпълнение и прилагане на съответното законодателство на ЕС³⁶ (включително проучване за надеждност или цялостни проверки на ключовия персонал).

За да се укрепи устойчивостта на логистичните центрове, Комисията ще обедини всички имащи отношение публични и частни участници в **публично-частно партньорство** — държавите членки, местните органи, правоприлагащите органи, включително митниците, агенциите на ЕС и частните оператори в пристанищата. Въз основа на експертните

³⁵ Откриване на незаконни наркотици и прекурсори по границите с помощта на изключително прецизни електросензори | BorderSens | Проект | Информационен документ | H2020 | CORDIS | Европейска комисия (europa.eu)

³⁶ Вж. Регламент (ЕО) № 725/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 31 март 2004 г. относно подобряване на сигурността на корабите и на пристанищните съоръжения (ОВ L 129, 29.4.2004 г., стр. 6) и Директива 2005/65/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 26 октомври 2005 г. за повишаване на сигурността на пристанищата (ОВ L 310, 25.11.2005 г., стр. 28).

познания и опита на публичния и частния сектор Алиансът ще насърчава най-добрите практики и надлежната проверка. Ще бъдат въведени координирани мерки за увеличаване на усилията за борба с трафика на наркотици и за защита на логистичните центрове от проникване на престъпни елементи. Работата на Алианса ще включва акцент върху обмена на стратегическа и оперативна информация. Комисията ще обмисли начините за най-ефективен обмен на информация между членовете на Алианса.

3.2. Разбиване на високорискови престъпни мрежи

Престъпните мрежи се развиха бързо в стремежа си към големи финансови печалби. Нарастващата сложност и гъвкавост на престъпната среда правят разследванията на организираната престъпност особено трудни, тъй като един член на дадена мрежа може лесно да бъде заменен от други, когато бъде задържан. Освен това престъпните мрежи използват усъвършенствани техники за укриване на своите активи. Те използват услугите на посредници на високо равнище, които управляват паралелни нелегални системи, като например „hawala“, които са извън официалната финансова система³⁷.

Както е посочено в стратегията на ЕС за организираната престъпност, за да се постигне реална промяна в борбата с организираната престъпност, **престъпните мрежи трябва да бъдат разрушени**. За тази цел се изискват по-добра разузнавателна картина; специализирани и добре обучени служби, разполагащи с подходящи инструменти; ефективни, целенасочени и координирани действия от страна на правоприлагащите и съдебните органи и солидна правна рамка за действие срещу организираната престъпност.

Действие 4: Картографиране на престъпните мрежи, които представляват най-голяма заплаха за обществото

Основни участници: Комисията, държавите членки, Европол, Евроюст, СЕРОЛ

За да имат действията им най-голямо въздействие, правоприлагащите и съдебните органи следва да обърнат специално внимание на **мрежите, които представляват най-голяма заплаха за нашето общество и за обществеността**. Тези високорискови престъпни мрежи използват корупция, проникват в законната икономика, извършват актове на насилие, включително сплашване, и управляват паралелни нелегални финансови системи.

За да се предприемат действия срещу тези престъпни организации, е необходима промяна на парадигмата — **преместване на фокуса от отделни престъпници и конкретни престъпления върху разследване и наказателно преследване на мрежите като цяло**. **Новият приоритет в ЕМРАСТ — високорисковите престъпни мрежи** — положи основите на тази съвместна работа, която обединява усилията на правоприлагащи и

³⁷ [The Other Side of the Coin: An Analysis of Financial and Economic Crime | Europol \(europa.eu\)](https://www.europol.europa.eu/other-topics/the-other-side-of-the-coin) (Другата страна на монетата: анализ на финансовата и икономическата престъпност)

съдебни органи от държавите от ЕС и международни партньори (включително 37 държави извън ЕС през 2023 г.) с подкрепата на институциите, агенциите и органите на ЕС.

Като следваща стъпка Европол, с подкрепата на държавите членки, ще извърши **картографиране в началото на 2024 г., за да идентифицира престъпните мрежи**, които представляват най-голяма заплаха, независимо дали действат в държави от ЕС или извън ЕС. Това ще спомогне и за идентифицирането на ключови членове или лица, улесняващи дейността на високорискови престъпни мрежи. Картографирането значително **ще подобри разузнавателната картина** на престъпността, което ще спомогне за специални оценки на заплахите и за приоритизиране на разследванията. Картографирането следва да се **актуализира редовно**, за да могат органите да бъдат запознати с промените в дейностите и методите на мрежите. Освен това Комисията, държавите членки и Европол следва да работят в рамките на ЕМРАСТ за разработване на **общи показатели и оценки**, за да се даде възможност за съпоставимост на данните до 2025 г. Освен това Комисията ще проучи възможностите ЕС да създаде полезни взаимодействия с анализа на разузнавателните данни за престъпността на Интерпол.

Действие 5: Мрежа от специализирани прокурори и съдии за разбиване на престъпни мрежи

Основни участници: Евроюст, Европол, държавите членки.

Престъпните мрежи и техните незаконни дейности често **обхващат различни юрисдикции**, но това невинаги е известно в началото на разследванията в дадена държава членка. Дори ако разследващите лица са запознати с географския обхват на престъпната мрежа, те се сблъскват с **практически пречки**. Тези пречки включват трудности при идентифицирането на техните колеги в други държави членки или недостатъчна осведоменост за специфичните правила в други държави членки, например относно условията за извършване на процесуално-следствени действия.

За да се разбият престъпните мрежи и техните бизнес модели в целия ЕС, органите трябва да **изградят доверие и връзки**, за да обменят информация на ранен етап и да започват паралелни разследвания в държавите членки, в които са установени връзки. По време на цялото производство редовният диалог между участващите съдебни органи е от съществено значение, за да се гарантира, че стратегиите за разследване са съгласувани и за да се ускори трансграничното събиране на доказателства.

За да се засили обменът на информация и сътрудничеството между съдебните органи при **сложни трансгранични разследвания** на организираната престъпност, следва да се създаде **мрежа от специализирани прокурори и съдии от държавите членки с подкрепата на Евроюст**. Мрежата ще бъде център за специализиран експертен опит в подкрепа на съдебните органи и за улесняване на обмена на експертен опит, добри практики и други знания в областта на разследването и наказателното преследване на организираната престъпност. Така ще се насърчава диалогът между различните участващи национални органи, ще се предостави форум за обсъждане на правни и практически

проблеми и ще се насърчава използването на Евроюст в случаи на трансгранична организирана престъпност.

Действие 6: Улесняване на финансовите разследвания

Основни участници: Комисията, държавите членки, Европол, Евроюст, CEPOL

Тъй като за организираната престъпност приоритет е реализирането на печалба, **подходът „следвай парите“** е най-ефективният начин за лишаване на престъпниците от крупните им незаконни печалби. В заключенията на Съвета относно засилването на финансовите разследвания за борба с тежката и организираната престъпност³⁸ държавите членки се ангажираха да **подобрят финансовите разследвания** като важна част от борбата с организираната престъпност. Предстоящото приемане от Европейския парламент и Съвета на предложението на Комисията относно **конфискацията и отнемането на активи** ще стимулира систематичните финансови разследвания. Тези разследвания ще бъдат улеснени от неотдавнашното споразумение относно **взаимното свързване на регистрите на банковите сметки**, както и от по-строгите **правила за борба с изпирането на пари**. След като законодателният пакет за борбата с изпирането на пари и финансирането на тероризма бъде приет, бъдещият Орган за борба с изпирането на пари ще предоставя оперативна подкрепа на звената за финансово разузнаване при извършването на съвместни анализи. Това ще допринесе за по-ефективно откриване и анализ на трансгранични случаи.

В допълнение към правилата за борба с изпирането на пари някои държави членки създадоха **публично-частни партньорства**, които правят възможен **обмена на оперативна информация между органите и банките и финансовите и кредитните институции**. Тези партньорства помагат на частните организации, които имат водеща роля в идентифицирането на незаконни финансови потоци между милиарди ежедневни трансакции, да откриват труднооткриваемите дейности. С цел улесняване на развитието на този вид сътрудничество между държавите членки до средата на 2024 г. чрез публично-частното партньорство на Европол за финансово разузнаване в рамките на мандата на Европол ще се разработи **документ**, в който ще бъдат обобщени правните рамки и практическите стъпки, предприети в държавите членки и трети държави **за създаване на партньорства срещу изпирането на пари**. В този документ следва да се отчетат най-добрите практики и правните съображения, изложени в работния документ на службите на Комисията по този въпрос³⁹, както и резултатите от преговорите по пакета за борба с изпирането на пари. Той следва по-специално да се основава на вече предприетите от държавите членки стъпки, за да се гарантира, че обменът на лични данни е ограничен до това, което е необходимо и пропорционално с оглед на целите на предотвратяването,

³⁸ ST 8927/20, <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8927-2020-INIT/bg/pdf> .

³⁹ Работен документ на службите на Комисията относно използването на публично-частни партньорства в рамките на предотвратяването и борбата с изпирането на пари и финансирането на тероризма, Брюксел, 27.10.2022 г. (SWD/2022/ 347 final).

разкриването и разследването на престъпления, свързани с изпирането на пари, и на гаранциите, предвидени за защита на личните данни.

Правоприлагащите органи следва да прибегват по-систематично до **паралелни финансови разследвания** при разследването на организираната престъпност. За извършването на сложни финансови разследвания обаче са необходими специализирани експертни познания, капацитет и технологични инструменти. **Центърът за борба с финансовата и икономическата престъпност на Европол**, който през 2022 г. подпомогна над 400 финансови разследвания⁴⁰, и Евроюст, която предоставя на компетентните органи насоки и най-добри практики във връзка с отнемането на незаконни активи, са от ключово значение за подпомагането на държавите членки. По-специално Центърът може да предоставя ценна подкрепа за съвместни дейности по разследване на незаконното банкиране. Освен това **възможностите за обучение на CEPOL** могат да подпомогнат държавите членки в повишаването на уменията и експертния опит на правоприлагащите органи в областта на финансовите разследвания.

Съставянето на финансовия профил на дадена престъпна мрежа изисква да се съберат и анализират различни източници на информация, включително информация за криптоактиви, които често се използват от групите за трафик на наркотици за прикриване на финансовите им следи. То изисква също така да се хармонизират различните формати на събраните данни, да се идентифицират субекти в неструктурирани набори от данни и да се съпоставят голям брой субекти. За тази цел някои държави членки, като например Латвия, Словения и Испания, са разработили или разработват свои собствени **инструменти за анализ на финансовите трансакции**. **Инструментът ma³tch във FIU.net**, поддържан и управляван от Комисията от 2021 г. насам, позволява на звената за финансово разузнаване да съпоставят информация (напр. относно трансакции) в псевдонимизиран формат и им позволява да установят в реално време дали даден субект вече е известен на друго звено. Ако случаят е такъв, може да бъде обменена информация и да се работи съвместно по разследванията. Пълноценното използване на функцията ma³tch на FIU.net от звената за финансово разузнаване силно се насърчава.

Освен това през юни 2024 г. Комисията ще публикува покана за представяне на предложения за научни изследвания и иновации в областта на сигурността по **програма „Хоризонт Европа“**, с която ще се предоставят допълнителни възможности за финансиране на разработването и внедряването на специфични инструменти за провеждане на ефективни финансови разследвания⁴¹.

Действие 7: Улесняване на цифровите разследвания

Основни участници: Комисията, държавите членки, Европол, Евроюст, CEPOL

⁴⁰ <https://www.europol.europa.eu/about-europol/european-financial-and-economic-crime-centre-efecc>

⁴¹ <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/topic-details/horizon-cl3-2024-fct-01-08>

Тъй като ежедневните ни дейности повече от всякога се извършват онлайн, това важи и за незаконните дейности. Разследващите органи са изправени пред факта, че престъпниците бързо се възползват от възможностите, предлагани от онлайн пространството, и продължават да използват все по-модерни технологии за постигане на своите цели. Поради това Комисията си поставя за цел да проучи няколко направления на работа, за да отговори на тези развития. През юни 2023 г. Комисията създаде **група на високо равнище относно достъпа до данни за целите на ефективното правоприлагане**⁴². Групата на високо равнище обединява правоприлагащи и съдебни органи, експерти в областта на защитата на данните, неприкосновеността на личния живот и киберсигурността, частния сектор, неправителствените организации и представители на академичните среди. Групата проучва предизвикателствата, пред които са изправени представителите на правоприлагащите органи в ежедневната си работа, и потенциалните решения за преодоляването им, с цел да се гарантира адекватен достъп до данни, да се води борба с престъпността и да се повиши обществената сигурност в цифровата ера. **През 2024 г. групата ще публикува доклад с технически, оперативни или правни препоръки.**

Комисията също така подпомага увеличаването на **капацитета на органите на държавите членки за провеждане на цифрови разследвания**, като подкрепя Европейската група за обучение и образование в областта на киберпрестъпността⁴³ при разработването на ресурси за обучение. През последните 3 години тази група е обучила най-малко 1 000 полицейски служители. Освен това Комисията финансира Европейската асоциация за развитие на технологиите за борбата с киберпрестъпността⁴⁴ с цел разработване на цифрови инструменти в подкрепа на разследванията, които след това се предоставят безплатно на правоприлагащите органи на ЕС и Европол. Евроюст подпомага борбата с киберпрестъпността чрез Европейската съдебна мрежа по въпросите на киберпрестъпността, като оказва стратегическа подкрепа и предоставя най-добри практики.

Самият трафик на наркотици се осъществява също и онлайн както на пазарите в даркнет, така и в публично достъпното уеб пространство, включително чрез социалните медии. Справянето с този вид трафик е свързано със значителни предизвикателства. Комисията ще работи за справяне с онлайн трафика на наркотици, включително чрез сътрудничество с частния сектор в рамките на **интернет форума на ЕС**. През 2024 г. форумът ще предостави **пакет от знания**, насочен към подпомагане на дружествата в социалните медии за по-добро модериране на свързаното с наркотици съдържание в техните платформи. Освен това през 2024 г. Комисията ще разработи **ИТ инструмент**, който да подпомага правоприлагащите органи при **наблюдението на даркнет** с цел борба с

⁴² COM/2023/3647 final

⁴³ <https://www.ecteg.eu/>

⁴⁴ <https://www.eactda.eu/>

трафика на наркотици⁴⁵. И накрая, от ноември 2023 г. Комисията ще финансира научноизследователски проект в областта на сигурността по програма „Хоризонт Европа“, в който се използва изкуствен интелект в борбата с производството и трафика на незаконни наркотици.

Действие 8: Отключване на потенциала на сигналите в Шенгенската информационна система

Основни участници: Комисията, държавите членки, Европол

Трансграничният обмен на оперативна информация е от жизненоважно значение за разкриването и задържането на престъпници. Характеристиките на Шенгенската информационна система (ШИС) — съгласно новата правна рамка, която влезе в сила през март 2023 г.⁴⁶ — спомагат да се възпрепятстват престъпниците и терористите да се придвижват в рамките на ЕС или да влизат в него, без да бъдат разкрити. Модеризираната ШИС включва нови категории сигнали и биометрични данни (като отпечатъци на длани, следи от пръсти и ДНК записи) с цел правилно идентифициране на лицата, пътуващи под фалшива самоличност, и информация за автомобилите или други предмети, които те използват. Новите сигнали за лица и предмети за целите на дискретно наблюдение, задълбочени проверки или специфичен контрол позволяват на органите да събират целева информация за лица, заподозрени в тежка или организирана престъпност или тероризъм.

Освен това наскоро засиленият мандат на Европол позволява на агенцията да подпомага държавите членки при обработването на данни, предадени от държави извън ЕС или международни организации. Европол може също така да предложи държавите членки да въвеждат информационни сигнали в ШИС⁴⁷.

Поради това държавите членки настоятелно се насърчават да използват пълноценно наличните в ШИС инструменти за борба с тежката и организираната престъпност. По-специално, от решаващо значение е държавите членки да подават в системата сигнали за членове на високорискови престъпни мрежи или за лица, които улесняват дейността им,

⁴⁵ В изпълнение на подготвителното действие за координирано от ЕС наблюдение на даркнет с цел противодействие на престъпните дейности, предложено от Европейския парламент, с участието на EMCDDA и Европол, в съответствие със стратегията и плана за действие на ЕС по отношение на наркотиците.

⁴⁶ Регламент (ЕС) 2018/1862 на Европейския парламент и на Съвета от 28 ноември 2018 г. за създаването, функционирането и използването на Шенгенската информационна система (ШИС) в областта на полицейското сътрудничество и съдебното сътрудничество по наказателноправни въпроси, за изменение и отмяна на Решение 2007/533/ПВР на Съвета и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1986/2006 на Европейския парламент и на Съвета и Решение 2010/261/ЕС на Комисията (ОВ L 312, 7.12.2018 г., стр. 56).

⁴⁷ Регламент (ЕС) 2022/991 на Европейския парламент и на Съвета от 8 юни 2022 г. за изменение на Регламент (ЕС) 2016/794 по отношение на сътрудничеството на Европол с частноправни субекти, обработването на лични данни от Европол в подкрепа на наказателни разследвания и ролята на Европол в областта на научните изследвания и иновациите (ОВ L 169, 27.6.2022 г., стр. 1).

и да докладват за потвърдени съвпадения на Европол. През март 2023 г. Комисията започна проучване, за да **разгледа, оцени и предложи различни варианти** за нововъведения в обмена на допълнителна информация относно сигналите в ШИС от националните бюра (бюрата SIRENE), за да се даде възможност за по-добро използване на тази информация. През 2026 г. Комисията ще извърши цялостна оценка на централната ШИС, обмена на допълнителна информация между националните органи, включително оценка на автоматизираната система за дактилоскопична идентификация, и информационните кампании за ШИС.

Действие 9: Към по-стабилна правна рамка за борба с организираната престъпност

Основни участници: Комисията, Европейския парламент, Съвета, върховния представител

Наличието на ефективна правна рамка на ЕС е от съществено значение, за да се предоставят на правоприлагащите и съдебните органи необходимите инструменти за борба с организираната престъпност. В проучване, публикувано през февруари 2023 г., в което се оценява ефективността на Рамковото решение относно организираната престъпност от 2008 г.⁴⁸, се подчертават **големите различия между държавите членки по отношение на престъпленията, наказанията и инструментите за разследване** във връзка с участието в престъпна организация. Тези различия създават пречки пред трансграничното сътрудничество и могат да обезкуражат органите да разследват престъпните мрежи и техните членове.

За да се преодолеят установените недостатъци, Комисията ще работи с държавите членки, Европейския парламент, агенциите и органите на ЕС и други заинтересовани страни за укрепване на **правната рамка за борба с организираната престъпност** и нейното прилагане. В рамките на оценката на съществуващата правна рамка ще трябва също така да се разгледат **хармонизираните правни определения** за организирана престъпност и да бъдат адаптирани към реалността на престъпните мрежи и техните основни членове, за да се гарантират **възпиращи санкции** във връзка с участието във или управлението на престъпна организация. За да могат компетентните органи по-добре да разкриват и разследват организираните престъпни дейности, при прегледа следва да се проучат мерки, които да гарантират, че органите разполагат с подходящи **специални разузнавателни средства**. Следва да се обмисли необходимостта от допълнителни мерки, като например **национални стратегии за организираната престъпност**, както и **специализирани звена** с експертен опит в няколко области, които да работят по сложни разследвания. Освен това при прегледа следва да се проучи дали са необходими мерки на равнище ЕС за улесняване на сътрудничеството от страна на **свидетелите — членове на престъпна организация**.

⁴⁸ Рамково решение 2008/841/ПВР на Съвета от 24 октомври 2008 г. относно борбата с организираната престъпност (ОВ L 300, 11.11.2008 г.).

Конкретно по отношение на трафика на наркотици през 2024 г. ще бъде направена оценка на **Рамково решение 2004/757/ПВР на Съвета за установяване на минималните разпоредби относно съставните елементи на наказуемите деяния и прилаганите наказания в областта на трафика на наркотици**⁴⁹. Правилата, особено тези относно наказателните санкции, могат да бъдат изменени, модернизирани и укрепени.

На равнището на ЕС следва да се обмислят и други мерки, които да ограничат възможностите за достъп до вътрешния пазар на ЕС на членовете на престъпни мрежи. Някои мерки, прилагани от трети държави, биха могли да бъдат ценно допълнение към усилията на правоприлагащите органи като лишат престъпниците от средствата, които им позволяват да проникнат в икономиката, и ограничат капацитета им да извършват трансгранична дейност, особено когато заподозряното лице се намира извън ЕС.

3.3. Превенция

Комисията счита, че **превенцията на престъпността е неразделна част от дългосрочния подход към борбата с организираната престъпност**. Политиката на ЕС за превенция на престъпността е съсредоточена върху създаването на технически или административни бариери, които да възпрепятстват физическите лица да извършват престъпления. Освен това с нея се насърчава обмена на опит и най-добри практики за смекчаване на факторите, които стимулират престъпността и рецидивизма, включително усилията за предотвратяване на изпадането на хора в уязвимо положение, което би могло да ги подтикне към престъпно поведение. Превенцията е неразделна част от политиката на ЕС за сигурност и обхваща наркотиците⁵⁰, корупцията⁵¹, киберпрестъпността⁵² и много други области.

Мултидисциплинарният и междуведомственият подход към предотвратяването на престъпленията следва да включва тясно сътрудничество с местните органи и гражданското общество. Това може да допринесе за намаляване на вероятността от извършване на престъпна дейност чрез въвеждане на бариери, повишаване на осведомеността на потенциалните жертви и подкрепа за уязвимите лица и общности с цел намаляване на риска от прибягване до престъпна дейност. Комисията подкрепя държавите членки и местните създатели на политики и практикуващите специалисти в **насърчаването на основани на факти политики и инструменти за предотвратяване на престъпленията**. Комисията подчертава също така необходимостта създателите на политики и специалистите на европейско, национално и местно равнище да **контактуват**

⁴⁹ Рамково решение 2004/757/ПВР на Съвета от 25 октомври 2004 г. за установяване на минималните разпоредби относно съставните елементи на наказуемите деяния и прилаганите наказания в областта на трафика на наркотици (ОВ L 335, 11.11.2004 г., стр. 8).

⁵⁰ COM/2020/ 606 final.

⁵¹ COM/2023/ 234 final.

⁵² https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/internal-security/cybercrime_en

и обменят информация чрез ясно определени и утвърдени канали за разпространение на информация и комуникация.

Действие 10: Предотвратяване на организирани престъпни дейности чрез административни мерки

Основни участници: Комисията, държавите членки, Европол, Европейската мрежа по въпросите на административния подход

Повече от 80 % от престъпните мрежи, действащи понастоящем в ЕС, използват законни стопански структури за престъпните си дейности⁵³. Така например те създават малки предприятия, за да изпират незаконните си печалби или да участват в публични търгове, като по този начин източват средства от публични институции. Ето защо е изключително важно **административните органи да осъзнават** важната роля, която могат да играят в борбата с организираната престъпност. Освен това трябва да бъдат **въведени подходящи процедури** на национално и местно равнище за закриване на предприятия, извършване на цялостни проверки преди издаване на разрешителни, възлагане на обществени поръчки и отпускане на субсидии и въвеждане на други бариери, като например инспекции (например инспекции в областта на здравето или труда), които възпрепятстват престъпниците да извършват престъпление.

Няколко държави членки разполагат с добре разработени рамки, в които местните органи са **оправомощени да използват административни инструменти за предотвратяване на проникването на престъпни елементи** в законни предприятия и административна инфраструктура. В други държави членки обаче **административният подход** все още е недостатъчно развит. Освен това различията в националните рамки и практики усложняват трансграничното сътрудничество, което води до това престъпниците просто да преминават границата, за да създадат нови предприятия с цел измама, в случай че предишното им предприятие бъде закрито от органите.

Поради това обменът на най-добри практики и насоки между всички държави членки следва да бъде допълнително засилен, за да се помогне на държавите членки да създадат национални рамки за прилагане на административния подход. **През 2024 г. Комисията ще разработи практически насоки** относно използването на административни инструменти и обмена на информация в борбата срещу проникването на престъпни елементи. Тази работа ще се основава на опита на регионалния информационен и експертен център на ЕС⁵⁴ (финансиран от ЕС проект в подкрепа на трансграничния административен подход между Белгия, Германия и Нидерландия), Европейската мрежа за административен подход⁵⁵ и ЕМРАСТ.

⁵³ <https://www.europol.europa.eu/publications-events/main-reports/socta-report>

⁵⁴ EURIEC.

⁵⁵ [Начална страница — European Network on the Administrative Approach.](#)

Административният подход е една от деветте общи хоризонтални стратегически цели на ЕМРАСТ. Комисията силно насърчава държавите членки и Европол да предприемат конкретни оперативни мерки през 2024 г. и 2025 г., които да допринесат за постигането на тази цел.

Действие 11: Борба с разпространението на дизайнерски прекурсори

Основни участници: Комисията, Европейския парламент, Съвета, EMCDDA

Престъпниците използват и отклоняват химикали, необходими за производството на продукти от ежедневието, за производството на незаконни наркотици. ЕС вече е въвел правила за ограничаване и контрол на достъпа до тези прекурсори на наркотични вещества⁵⁶. Престъпниците обаче могат лесно да заобиколят съществуващия контрол върху тези вещества, като постоянно създават нови дизайнерски прекурсори — вещества, близки по химичен състав до традиционните прекурсори на наркотици. Те се произвеждат с цел заобикаляне на митническия контрол и нямат известна законна употреба.

Съществуващата законодателна рамка на ЕС относно прекурсорите⁵⁷ следва времеемък подход на описване и включване в списък на веществата едно по едно, което прави трудно достигането на темпото, с което организираната престъпност разработва иновации. Всеки път, когато ново вещество бъде идентифицирано като прекурсор на наркотични вещества и впоследствие описано с цел контрол и мониторинг, организирани престъпни групи реагират, като леко променят молекулната структура и създават нов дизайнерски прекурсор. Това отнема много по-малко време, отколкото е необходимо за описване и включване в списък (контрол) на дадено вещество.

Поради това, считано от 2024 г., Комисията планира да определи иновативни начини за **ускоряване и разширяване на съществуващия подход на описване на прекурсори на наркотични вещества**. Спектърът на описаните вещества ще бъде разширен, така че да включва ясно идентифицирани производни и свързани с тях химикали, които лесно могат да бъдат преработени във или използвани като заместители при незаконно производство. Относно графика на описването. В допълнение Комисията ще положи всички усилия за ускоряване на процедурата за приемане на бъдещи делегирани актове, в които се описват допълнителни вещества, като работи съвместно с Европейския парламент и Съвета. Комисията ще предложи този нов подход да се прилага във възможно най-голяма степен в

⁵⁶ Регламент (ЕО) 111/2005 на Съвета от 22 декември 2004 г. за определяне на правила за мониторинг на търговията между Общността и трети страни в областта на прекурсорите (ОВ L 22, 26.1.2005 г., стр. 1—10) и Регламент (ЕО) № 273/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 11 февруари 2004 г. относно прекурсорите на наркотичните вещества (ОВ L 47, 18.2.2004 г.).

⁵⁷ Регламент (ЕО) 111/2005 на Съвета от 22 декември 2004 г. за определяне на правила за мониторинг на търговията между Общността и трети страни в областта на прекурсорите (ОВ L 22, 26.1.2005 г., стр. 1—10) и Регламент (ЕО) № 273/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 11 февруари 2004 г. относно прекурсорите на наркотичните вещества (ОВ L 47, 18.2.2004 г.).

рамките на съществуващата правна рамка на ЕС при описването на допълнителни вещества.

На по-късен етап, след задълбочено проучване на разглежданите въпроси и възможните решения и въз основа на резултатите от оценката на регламентите на ЕС относно прекурсорите на наркотични вещества⁵⁸, Комисията може да **преразгледа тези регламенти**⁵⁹ и с цел справяне с установените проблеми с дизайнерските прекурсори. Комисията подкрепя международните усилия и ще продължи да го прави и в бъдеще. ЕС се стреми към засилено многостранно сътрудничество и повишаване на осведомеността относно предизвикателствата, свързани с неописани вещества, и по-специално дизайнерските прекурсори. Освен това ЕС следи отблизо и допринася за работата на Комисията на ООН за упойващите вещества, която редовно преразглежда и анализира ситуацията с наркотиците в световен мащаб. ЕС ще продължи да работи в тясно сътрудничество с **Международния орган за контрол на упойващите вещества** и държави със сходни възгледи, които предприемат конкретни действия срещу това явление. От жизненоважно значение е да се повиши бързината на реагиране, тъй като понастоящем престъпниците разполагат с достатъчно време да намерят начин да заобикалят контрола.

Действие 12: Предотвратяване на вербуването на деца и млади хора от престъпните мрежи

Основни участници: Комисията, държавите членки (включително местните органи), EMCDDA, Европейската мрежа за превенция на престъпността, организации на гражданското общество

Престъпните мрежи, включително трафикантите на наркотици, експлоатират уязвими хора и използват млади хора или дори деца за извършване на престъпни дейности. Тези дейности включват взломни кражби, кражби от магазини, изпразване на контейнери, пълни с наркотици, поставяне на експлозиви, извършване на онлайн измами или „заемане“ на банкови сметки. В преследване на лесни пари младите хора се изкушават да напуснат училище или работа. За да се защитят младите хора и да се прекъсне престъпната дейност, **от съществено значение е да се инвестира в ефективни политики и инструменти за превенция на престъпността.**

В превенцията на престъпността участват **местните общности, семействата, училищата, секторът на социалното подпомагане, гражданското общество, правоприлагащите органи, съдебната система, затворническите органи и частният сектор.** Ефективното използване на ресурсите на ЕС и националните ресурси за повишаване на социалното сближаване, справяне с безработицата и гарантиране, че младите хора няма да прекъснат

⁵⁸ COM/2020/ 768 final.

⁵⁹ Регламент (ЕО) 111/2005 на Съвета от 22 декември 2004 г. за определяне на правила за мониторинг на търговията между Общността и трети страни в областта на прекурсорите (ОВ L 22, 26.1.2005 г., стр. 1—10) и Регламент (ЕО) № 273/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 11 февруари 2004 г. относно прекурсорите на наркотичните вещества (ОВ L 47, 18.2.2004 г.).

образованието си, е от голямо значение в този контекст. Чрез Европейския социален фонд+ Комисията ще продължи да помага на уязвимите млади хора да реализират потенциала си, като подкрепя местни инициативи за социално приобщаване и за борба с бедността и младежката безработица, в съответствие с прилагането на Европейския стълб на социалните права⁶⁰.

Въз основа на опита на Европейската мрежа за превенция на престъпността, Мрежата за осведоменост по въпросите на радикализацията и ЕМРАСТ Комисията ще засили обмена на знания и най-добри практики в областта на превенцията на престъпността. Заедно с държавите членки, мрежата на ЕС за превенция на престъпността и други заинтересовани страни през **2024 г.** Комисията ще организира **конференция на високо равнище по въпросите на превенцията на престъпността** с участието на специалисти в областта на превенцията на престъпността и създатели на политики и ще представи набор от **най-добри практики за предотвратяване на вербуването на хора за участие в организирана престъпна дейност.**

Действие 13: Подобряване на обществената безопасност и общественото здраве в областите, засегнати от употребата и продажбата на наркотици и свързаните с наркотици престъпления

Основни участници: Комисията, държавите членки, EMCDDA

В няколко държави от ЕС се изграждат престъпни центрове, свързани с наркотиците. Някои места, като например градски квартали, гари и метростанции и занемарени зони в градовете, са особено засегнати от **продажбата и употребата на наркотици и свързаните с тях престъпления.** Това се дължи на множество **фактори**, включително на бедността и социалното изключване. Това води до несигурност за местните общности, а хората от тези райони, които употребяват наркотици, продължават да страдат от здравословни проблеми, стигматизиране и социални вреди. Предизвикателствата, породени от тази концентрация на незаконни дейности, не могат да бъдат решени самостоятелно от местните власти и изискват устойчиви решения.

Поради значителните различия в ситуацията на местно, регионално и национално равнище трябва да се намерят целенасочени решения, които да съчетават действията на правоприлагащите органи със социални и здравни мерки. От решаващо значение е да се създаде пространство за обмен на най-добри практики и основани на факти подходи между заинтересованите страни. През **2024 г.** Комисията, с подкрепата на EMCDDA, ще организира **конференция на високо равнище**, на която ще се срещнат представители на правоприлагащите органи, специалисти в областта на здравеопазването и социалните въпроси и представители на местните власти, включително здравните служби, с цел разработване на най-добри практики. Като част от ЕМРАСТ ще се провеждат съвместни

⁶⁰ COM/2017/ 250 final.

действия и обучение въз основа на Европейската учебна програма за превенция на EMCDDA⁶¹.

3.4. Международно сътрудничество

Глобалният обхват на престъпните мрежи и тяхната взаимосвързаност направиха още по-наложително **намирането на всеобхватни решения отвъд границите на ЕС**. В борбата срещу трафика на наркотици се отдава приоритет на сътрудничеството с онези държави и региони, през които преминават основните пътища за доставка на наркотици и които са особено засегнати от неблагоприятните последици от трафика на наркотици. От решаващо значение е и сътрудничеството с ключови партньори, които могат да помогнат за намирането на решения. Външната дейност и партньорствата на ЕС са всеобхватни, като са съсредоточени както върху превенцията, така и върху борбата с организираната престъпност.

ЕС следва да продължи да подобрява правоприлагането и съдебното сътрудничество с онези държави, чиито национални правни уредби се използват от престъпниците с цел да се укрият или да укрият активите си. Освен това в рамките на **стратегията за Global Gateway**⁶² ЕС ще продължи да инвестира в инфраструктурните нужди на партньорите, по-специално с цел отстраняване на уязвимости в логистичните центрове чрез специални инициативи на „Екип Европа“, с които също така се подкрепят сигурността и подобряването на технологиите.

Що се отнася до **защитата на пристанищата** от проникване на престъпни елементи, в отношенията си с държави извън ЕС Комисията подчертава колко е важно те да се придържат изцяло към Международната конвенция за безопасност на човешкия живот на море (SOLAS) (по-конкретно специфичните мерки за подобряване на морската сигурност) и Международния кодекс за корабите и пристанищните съоръжения (ISPS)⁶³.

Действие 14: Засилване на подкрепата за операциите за борба с трафика на наркотици в Западна Африка

Основни участници от ЕС: Комисията, държавите членки, МАОС-Н, Европол

Гвинейският залив се превърна в един от **основните маршрути за трафик на наркотици** от Южна Америка. Наркотиците стигат до Европа през Гвинейския залив в риболовни кораби, плавателни съдове за развлечения, ветроходни лодки и други видове кораби, заминаващи от Южна Америка. Тези плавателни съдове товарят незаконните си товари в близост до бреговете и плават към Гвинейския залив, за да доставят наркотиците на други

⁶¹ https://www.emcdda.europa.eu/publications/manuals/european-prevention-curriculum_en

⁶² JOIN/2021/30 final

⁶³ [SOLAS XI-2 and the ISPS Code \(imo.org\)](https://www.imo.org).

кораби. След това тези кораби превозват пратката до брега, а оттам наркотиците се пренасят контрабандно през пустинята Сахара и се внасят в Европа.

В съответствие с Европейската стратегия за морска сигурност във връзка с променящите се заплахи за морската сигурност и плана за действие⁶⁴, както и със Стратегията на ЕС за Гвинеийския залив⁶⁵ Комисията и държавите — членки на ЕС, ще работят заедно за координирано прекъсване на този маршрут за доставка на наркотици. Те ще постигнат това чрез обмен на информация, засилване на националното морско присъствие в района, улесняване на съвместните операции с подкрепата на Центъра за морски анализи и операции — Наркотици (МАОС-N) и по-нататъшна **подкрепа за развитието на капацитета на западноафриканските държави за борба с трафика на наркотици**, например чрез Глобалната програма за борба с незаконните потоци (GIFP).

Бъдещата програма за морска сигурност **„Повишаване на морската сигурност в Африка“ (Безопасни морета за Африка)** има за цел да укрепи капацитета на правоприлагащите органи за борба с трафика на наркотици по море, както в региона на Гвинеийския залив, така и по крайбрежието на Суахили и в островния регион в западната част на Индийския океан.

Освен това ЕС проучва възможността за **евентуална бъдеща интервенция на регионално равнище в Западна Африка, ръководена от всеобхватен подход по отношение на коридорите и центровете за трафик**. Такава програма би допринесла допълнително за усилията за стабилизиране, по-специално чрез преодоляване на потенциалните връзки между организираната престъпност и разпространението на терористични дейности в Западна Африка.

Действие 15: Засилване на сътрудничеството на ЕС с държавите от Латинска Америка и Карибския басейн в борбата с организираната престъпност
Основни участници от ЕС: Комисията, Европол, Евроюст, държавите членки

Тъй като престъпните заплахи, пред които са изправени Латинска Америка и Карибският басейн (ЛАК) и ЕС, сериозно засягат сигурността и благосъстоянието на хората в двата региона, трябва да обединим усилията си, за да се преборим със заплахата. Като приоритетен въпрос, за да се подобри сътрудничеството в областта на правоприлагането с Латинска Америка, Комисията води преговори с Боливия, Бразилия, Еквадор, Мексико и Перу по **международни споразумения за обмен на лични данни с Европол**. Комисията също така ускорява работата по приключване на преговорите с Бразилия, Аржентина и Колумбия по **споразумения за международно съдебно сътрудничество с Евроюст**. Комисията ще обмисли и предложение за разширяване на мандата на Съвета, по-

⁶⁴ Преработената Европейска стратегия за морска сигурност беше изпратена на Съвета за одобрение.

⁶⁵ Стратегия на ЕС за Гвинеийския залив, 17 март 2014 г., Съвет на Европейския съюз <https://www.consilium.europa.eu/media/28734/141582.pdf>

специално по отношение на други латиноамерикански държави, във връзка с бъдещия ангажимент на Евроекст в областта на съдебното сътрудничество в региона.

Като част от засиленото партньорство между ЕС и ЛАК в областта на правосъдието и сигурността и инициативата „Екип Европа“ съществуват регионални програми, чрез които се подкрепят усилията за интегрирано управление на границите и борбата с трафика и контрабандата на хора в няколко южноамерикански държави⁶⁶ (EUROFRONT), както и намаляването на предлагането и търсенето на наркотици в Латинска Америка и Карибския басейн (COPOLAD), и Глобалната програма за борба с незаконните потоци, която има за цел изграждането на капацитет за борба с организираната престъпност в Латинска Америка и Карибския басейн (наред с други региони). Диалогът на високо равнище ще бъде засилен и чрез механизма за координация и сътрудничество между ЕС и Общността на латиноамериканските и карибските държави в областта на наркотиците. Във връзка с това с **обновената програма за помощ EL PACSTO 2.0** ще бъдат осигурени допълнителни ресурси за укрепване на сътрудничеството в областта на правоприлагането между ЕС и държавите от Латинска Америка и Карибския басейн, включително подкрепа за AMERIPOL. Като част от EL PACSTO 2.0 в рамките на съвместен проект ще се подпомогне и засили обменът на информация и разузнавателни данни, ще се рационализират операциите и ще се увеличи максимално използването на данни за целите на разбиването на престъпните мрежи за трафик на наркотици между Европол и Колумбия. Следвайки подхода „Екип Европа“, Комисията също така ще проучи възможностите за подпомагане на **местните специализирани екипи за разследване** при провеждането на сложни разследвания в държави извън ЕС.

През 2022 г. в Гуаякил в Еквадор бяха иззети 44 тона кокаин. Пристанищата в района на Гуаякил се превърнаха в един от най-използваните логистични центрове за трафик на наркотици до Европа чрез контейнери. Заедно с националните органи Комисията ще предприеме **специална оценка на уязвимостта на пристанищата в Гуаякил** и района на неговия залив, за да се определят приоритетите за бъдещи дейности, включително подкрепата от ЕС.

Действие 16: Изграждане на съюзи за справяне със заплахите от синтетични наркотици

Основни участници: Комисията, Европол, EMCDDA и държавите членки

Синтетичните наркотици могат да се произвеждат лесно и бързо от евтини химикали в големи количества по целия свят. През последното десетилетие разпространението на синтетичните наркотици нарасна на международно и регионално равнище и **представлява реална заплаха** за здравето и безопасността. Все повече безпокойство поражда и производството на синтетични наркотици в Европа, които се изнасят по целия свят. Ето защо ЕС следва да поеме отговорност и да допринесе за борбата с това явление, по-специално чрез привличане на международни партньори. Обменът на информация и

⁶⁶ Колумбия, Еквадор, Перу, Боливия, Аржентина, Парагвай и Бразилия.

опит е от изключително значение, особено с държавите от Северна Америка, в които проблемите, свързани с фентанила, са най-разпространени. ЕС трябва да повиши готовността си и да въведе строги мерки за наблюдение.

На 7 юли 2023 г. Комисията потвърди, че ЕС ще се присъедини към **Световната коалиция за преодоляване на заплахите от синтетични наркотици**, създадена от Съединените щати. Комисията и върховният представител, заедно със съответните агенции на ЕС и държавите членки, ще допринесат за работата на коалицията за подобряване на глобалния капацитет за наблюдение, за укрепване на готовността за справяне с предизвикателствата, свързани с производството и трафика на синтетични наркотици, и за разработване на подходи за намаляване на търсенето на наркотици и свързаните с тях вреди. Комисията също така подкрепя усилията на САЩ за представяне на резолюция относно синтетичните наркотици за одобрение от Общото събрание на ООН през декември 2023 г.

Комисията също така ще проведе допълнителни диалози с **Китай, по-специално в рамките на диалога на ЕС относно наркотиците**, с цел да засили сътрудничеството в областта на производството на незаконни наркотици и отклоняването и трафика на прекурсори на наркотични вещества и други основни химикали за незаконното производство на наркотици. Успоредно със следващия диалог между ЕС и Китай относно наркотиците, който ще се проведе през 2024 г., Комисията възнамерява да възобнови административната взаимопомощ с цел обмен на информация като част от **Съвместната група за последващи действия във връзка с прекурсорите между ЕС и Китай**. Това ще спомогне и за предотвратяване на отклоняването на прекурсори и химически вещества, които често се използват при производството на незаконни наркотици и са предмет на търговия между ЕС и Китай.

Действие 17: Укрепване на правоприлагането и съдебното сътрудничество с юрисдикции, които не оказват съдействие

Основни участници: Комисията, държавите членки

Съвременните престъпни мрежи имат трансграничен характер. Те използват международни търговски маршрути за трафик на всякакви незаконни стоки и се възползват от различията между отделните юрисдикции, за да пренасят на наркотици и да укриват и изпират огромните си приходи от престъпна дейност⁶⁷. В същото време юрисдикциите, които не оказват съдействие, биват използвани като сигурни убежища за избягване на разследването и наказателното преследване от укриващи се лица, на които са повдигнати обвинения за тежки престъпления, които представляват сериозен риск за обществената сигурност и които вероятно продължават да извършват тежки престъпления с цел укриване от правосъдието. Освен това лицата, които ръководят незаконни банкови

⁶⁷ <https://www.europol.europa.eu/publications-events/main-reports/socta-report>

системи, обикновено се укриват в държави, в които полицейското и съдебното сътрудничество с ЕС е сложно и където могат да се радват на висок стандарт на живот.

Неотдавнашните мащабни разследвания, като например успешната операция „Пустинна светлина“, подпомогната от Европол през ноември 2022 г.⁶⁸, също показва **жизненоважната необходимост от ефективно съдебно сътрудничество с държави извън ЕС**, за да се гарантира, че задържаните престъпници биват екстрадирани, подведени под наказателна отговорност и осъдени. Поради това е от съществено значение да се **засили сътрудничеството в областта на правоприлагането и съдебното сътрудничество с държави извън ЕС**. Особено внимание следва да се обърне на екстрадицията, финансовите разследвания и отнемането на активи от престъпна дейност извън ЕС, включително чрез тясно сътрудничество със служителите за връзка на държавите членки или на агенциите на ЕС, командирани в държави извън ЕС. За да се засили координацията, да се увеличи максимално влиянието на ЕС и да се подобри взаимодействието с държави извън ЕС, следва да се обмисли създаването и разполагането на служители за връзка на ЕС в областта на правоприлагането и съдебните въпроси в ключови държави извън ЕС.

Наред с подобрените оперативни дейности е важно да съществува и обща правна рамка за ефективно сътрудничество в областта на наказателното право на международно равнище. В отношенията си с държави извън ЕС Комисията ги приканва да станат страни по конвенциите на Съвета на Европа в областта на правната взаимопомощ⁶⁹, екстрадицията⁷⁰ и обезпечаването и конфискацията на активи⁷¹.

Комисията ще работи за набелязване на проблемите, с които понастоящем се сблъскват държавите членки в отношенията си с държави извън ЕС, за да се обединят дипломатическите усилия за по-ефективно сътрудничество, което е в съответствие със стандартите на ЕС в областта на основните права. Освен това Комисията ще проучи възможността за започване на преговори за сключване на **конкретни споразумения за екстрадиция**, когато са изпълнени необходимите условия за сключването на такива споразумения.

3.5. Съвместна работа и предоставяне на подкрепа

След приемането на стратегиите на ЕС Комисията, държавите членки и агенциите и органите на ЕС провеждат редовни срещи, за да изградят мултидисциплинарна общност

⁶⁸ <https://www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/heat-rising-european-super-cartel-taken-down-in-six-countries>

⁶⁹ Конвенция на Съвета на Европа за правна взаимопомощ (ETS № 30), <https://rm.coe.int/16800656ce>

⁷⁰ Конвенция на Съвета на Европа за екстрадиция (ETS № 24), <https://rm.coe.int/1680064587>

⁷¹ Конвенция на Съвета на Европа относно изпиране, издирване, изземване и конфискация на облагите от престъпление и относно финансирането на тероризма (CTS № 198), <https://rm.coe.int/168008371>

от създатели на политики и практикуващи специалисти и да водят редовен диалог. Комисията ще продължи да работи с всички заинтересовани страни по изпълнението на стратегията за организираната престъпност и действията, представени в настоящото съобщение, с цел обмен на най-добри практики, улесняване на обмена на информация и оперативното сътрудничество и обмисляне на бъдещите нужди.

Освен това Комисията мобилизира средства в подкрепа на борбата с организираната престъпност посредством целево финансиране от ЕС за периода 2023—2025 г. Тя ще организира покани за представяне на предложения по линия на фонд **„Вътрешна сигурност“** по няколко теми, включително корупция, цифрови разследвания и подкрепа за ЕМРАСТ. По-специално, до края на 2023 г. Комисията ще отправи **покана за представяне на предложения по въпросите на организираната престъпност на обща стойност 20 милиона евро.**

4. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Мащабът, сложността и свързаните с насилие последици от организираната престъпност се превърнаха в сериозна заплаха за сигурността на ЕС. С усъвършенстването на методите на престъпните мрежи трябва да се усъвършенстват и методите на ЕС: **необходимо е спешно да се засилят действията за разбиване на тези мрежи.** Поради това в настоящия документ се определят ключовите действия, необходими на равнище ЕС за засилване на борбата срещу високорисковите престъпни мрежи и трафика на наркотици. Работата по пълното изпълнение на стратегиите на ЕС относно организираната престъпност и наркотиците следва да продължи с пълна скорост. Комисията се ангажира да изпълни тези допълнителни действия през 2024 г. и 2025 г. в тясно сътрудничество с държавите членки и агенциите и органите на ЕС.

Наличието на общи, стабилни и ефективни правила е от съществено значение за стимулиране на националните мерки и за европейското и международното сътрудничество в борбата срещу организираната престъпност и трафика на наркотици, както и за защитата на жертвите на тези престъпления. **Комисията приканва Европейския парламент и Съвета да приемат преди края на парламентарния мандат Директивата относно конфискацията и отнемането на активи, правилата относно взаимното свързване на регистрите на банковите сметки, предложения законодателен пакет за борба с изпирането на пари и проекта на Директива относно борбата с корупцията по наказателноправен ред и да завършат преразглеждането на Регламента „Прюм“.** Комисията потвърждава отново ангажимента си да работи в тясно сътрудничество със съзаконодателите за постигането на тази цел.

Борбата с организираната престъпност и трафика на наркотици трябва да бъде приоритет за ЕС и неговите държави членки. **Трябва да се справим със заплахите, пред които сме изправени заедно,** поради което Комисията предлага на Европейския парламент и на Съвета да одобрят изцяло приоритетите и средносрочните и дългосрочните мерки, определени в настоящата пътна карта.